

PANA

POLSKA
AGENCJA
NADZORU
AUDYTOWEGO

PLAN DZIAŁANIA
POLSKIEJ
AGENCJI
NADZORU
AUDYTOWEGO

NA ROK 2025

Wstęp

Polska Agencja Nadzoru Audytowego (Agencja), działając zgodnie z zasadami wynikającymi ze strategii Agencji na lata 2024-2027¹ oraz swojej misji i wizji, sprawuje nadzór publiczny nad wykonywaniem zawodu biegłego rewidenta, działalnością firm audytorskich, działalnością Polskiej Izby Biegłych Rewidentów (PIBR) i jest właściwym organem w rozumieniu rozporządzenia UE nr 537/2014.

Przepisy ustawowe² wymagają sporządzenia, uchwalenia i opublikowania przez Agencję rocznego **planu działania** zawierającego informację dotyczącą planowanych na rok następny działań w zakresie nadzoru publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem działań dotyczących nadzoru nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi przeprowadzającymi badania ustawowe jednostek zainteresowania publicznego. W każdym roku Agencja publikuje także roczne sprawozdanie zawierające kompleksową informację na temat: funkcjonowania systemu zapewniania jakości, wyników postępowań dyscyplinarnych, kar nałożonych na firmy audytorskie i innych podjętych działań nadzorczych.³

Prezes Agencji, jako kierownik jednostki sektora finansów publicznych, zapewnia jednocześnie funkcjonowanie adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej (ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy).⁴ Działania te obejmują, zgodnie z komunikowanymi zasadami,⁵ m.in. utworzenie i monitorowanie **planu działalności** Agencji, zawierającego najważniejsze cele, mierniki i zadania przewidziane do realizacji, sprawozdanie z jego wykonania oraz składanie oświadczenie o stanie kontroli zarządczej w Agencji.⁶

Agencja sporządza także inne dokumenty planistyczne, które mają wpływ na zakres działalności, jak plany finansowe - stanowiące załącznik do ustawy budżetowej czy roczne plany kontroli – sporządzone na podstawie wyników analizy ryzyka (art. 106 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym).

¹ <https://pana.gov.pl/aktualnosci/pana-przyjela-strategie-na-lata-2024-2027/>

² Art. 90 ust. 4 w zw. z ust. 5 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1035, ze zm.).

³ <https://pana.gov.pl/sprawozdania/>

⁴ Art. 68 i art. 69 ust. 1 w zw. z ust. 4 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.)

⁵ Komunikat Ministra Finansów z dnia 28 sierpnia 2023 r. w sprawie wytycznych w zakresie kontroli zarządczej dla działów administracji rządowej - budżet, finanse publiczne, instytucje finansowe (Dz. Urz. MF z 2023 r. poz. 79).

⁶ <https://bip.pana.gov.pl/kontrola-zarzadcza/>

Mając na uwadze doświadczenie nadzorcze, a także wyznaczanie przez administrację rządową i inne organy nadzorcze wieloletnich kierunków strategicznych, zasadne stało się planowanie działań organu, tak aby uwzględniać szerszą perspektywę czasową. Uchwalona Strategia Agencji 2024-2027 określa zatem główne kierunki i cele strategiczne, w ramach których Agencja będzie realizowała zadania ustawowe do 2027 r. Plany Agencji uwzględniają cele określone w Strategii, a plan działalności zawiera mierniki umożliwiające monitorowanie jej realizacji.

W 2024 r. uspojniono planowanie poprzez zapewnienie zgodności celów krótkoterminowych z długoterminowymi oraz dzięki zapewnieniu porównywalności planów i różnych form stanowiących sprawozdania z ich realizacji. W szczególności w uchwalonym planie kontroli 2024 r.⁷ wprowadzono okres planowania pokrywający się z innymi planami funkcjonującymi w Agencji. Plan działalności, stanowiąc element kontroli zarządczej, powinien być czytany łącznie z planem działania Agencji. Oba te dokumenty służą zaś realizacji celów strategicznych Agencji. W związku z powyższym, w planie działania na 2025 r. określone zostały cele nadzorcze w formie przypisanych im zadań.

⁷ <https://pana.gov.pl/kontrole/plan-kontroli-2024/>

Priorytety nadzorcze na 2025 r.

Agencja, wkraczając w szósty rok działalności, dostrzega potrzebę zmiany akcentów nadzorczych. Priorytetem pozostaje kwestia **jakości usług firm audytorskich**, której podnoszeniu służy **podejmowanie działań standaryzacyjnych, edukacyjnych i komunikacyjnych** oraz **prowadzenie dialogu z interesariuszami**. Agencja będzie również intensyfikować działania ukierunkowane na **zwiększenie atrakcyjności zawodu biegłego rewidenta** i rozwój tej profesji. Dynamicznie rozwijające się otoczenie regulacyjne, a także wyzwania związane z postępem technologicznym wymagają także postawienia akcentu **na rozwój zasobów i kompetencji Agencji**.

Szansą na wykorzystanie potencjału Agencji będzie prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej w pierwszej połowie 2025 r., która umożliwi wpływ na kształtowanie dokumentów i polityk instytucji europejskich. W zależności od przebiegu prac Agencja będzie wspierać regulatora w pracach związanych z przepisami dotyczącymi w szczególności sprawozdawczości i atestacji zrównoważonego rozwoju. Agencja dostrzega dalszą potrzebę wzmocnienia organizacyjnego i rozszerzenia kompetencji Komitetu Europejskich Organów Nadzoru Audytowego (KEONA), w celu zwiększania skuteczności nadzoru audytowego w Unii Europejskiej. Zasadne jest również podejmowanie bilateralnej współpracy z innymi organami nadzoru.

W 2024 r. po raz pierwszy obchodzony był Dzień Biegłego Rewidenta. W tym samym roku upłynęło również 30 lat od uchwalenia ustaw o rachunkowości⁸ oraz ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie⁹. Działając w takim środowisku prawnym Agencja planuje aktywny udział w pracach związanych z rewizją przepisów prawa z obszaru rachunkowości i regulacji dotyczących przystępowania do zawodu biegłego rewidenta. Wyraża również gotowość do uczestnictwa w inicjatywach służących rozwojowi rynku biegłych rewidentów i firm audytorskich. Zaangażowania ze strony Agencji może wymagać proces związany z wdrożeniem przepisów dot. należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, czy dostosowanie prawa krajowego do przepisów prawa UE w obszarze europejskiego pojedynczego punktu dostępu.

⁸ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości opublikowana w Dzienniku Ustaw z 1994 r. nr 121 poz. 591.

⁹ Ustawa z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie opublikowana w Dzienniku Ustaw z 1994 r. nr 121 poz. 592, poprzedzona ustawą z dnia 19 października 1991 r. o badaniu i ogłaszaniu sprawozdań finansowych oraz biegłych rewidentach i ich samorządzie opublikowaną w Dzienniku Ustaw z 1991 r. nr 111 poz 480.

Wraz z wejściem w życie ustawy¹⁰ rozszerzone zostaną zadania biegłych rewidentów oraz zakres sprawowanego przez Agencję nadzoru w zakresie atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju. Agencja planuje wspieranie procesu związanego z przygotowaniem standardu atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju, ale także działalności informacyjnej w tym obszarze, m.in. poprzez przedstawienie dobrych praktyk firm audytorskich.

¹⁰ Ustawa z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz niektórych innych ustaw (projekt według stanu na dzień 17 grudnia 2024 r.).

Cele na rok 2025

Cel I

Zapewnienie najwyższej jakości i rzetelności badań sprawozdań finansowych oraz usług atestacyjnych innych niż badanie ustawowe i usług pokrewnych

1. Poprawa działania systemów wewnętrznej kontroli jakości w firmach audytorskich i jakości świadczonych usług poprzez prowadzenie kontroli planowych i doraźnych oraz transparentne i bezzwłoczne raportowanie ich wyników.
2. Przegląd i aktualizacja procedur kontroli.
3. Przeprowadzenie kontroli tematycznej w odniesieniu do systemów atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju.
4. Sprawne i efektywne wydawanie decyzji w postępowaniach administracyjnych związanych z naruszeniami przepisów prawa i wydawanie postanowień w sprawie zakończenia dochodzeń dyscyplinarnych.
5. Przeprowadzenie analizy w zakresie wprowadzenia wskaźników jakości usług świadczonych przez firmy audytorskie i biegłych rewidentów oraz sposobu komunikacji z interesariuszami.

Cel II

Podejmowanie działań edukacyjnych i komunikacyjnych oraz prowadzenie dialogu z interesariuszami w celu podwyższenia poziomu usług świadczonych przez firmy audytorskie

1. Rozwój współpracy i dialogu z firmami audytorskimi i biegłymi rewidentami oraz innymi interesariuszami m.in. poprzez:
 - a) spotkania z przedstawicielami firm audytorskich,
 - b) komunikowanie stanowisk nadzorczych w najważniejszych obszarach dla rynku biegłych rewidentów i firm audytorskich,
 - c) realizację porozumienia z Komisją Nadzoru Finansowego w sprawie zasad współpracy, w tym wymiany dokumentów i informacji oraz rozwój współpracy z innymi organami nadzoru.
 2. Doskonalenie i rozwijanie polityki komunikacyjnej Agencji, w tym z wykorzystaniem mediów elektronicznych m.in. poprzez:
 - a) organizowanie i udział merytoryczny w wydarzeniach informacyjnych i edukacyjnych dotyczących rewizji finansowej oraz sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju,
 - b) publikację sprawozdania z monitorowania rynku,
 - c) publikację Rocznika Audytu i Rachunkowości.
 3. Zwiększenie dostępności informacji o stwierdzonych naruszeniach i o rozstrzygnięciach sądów, poprzez dopuszczalne prawem działania komunikacyjne z tym związane.
-

Cel III

Informatyzacja obsługi firm audytorskich i pracy Agencji

1. Rozwój systemów informatycznych (w szczególności STREFA)¹¹ służących obsłudze firm audytorskich, w tym dostosowanie narzędzia informatycznego wspierającego proces sprawozdawczości firm audytorskich do wymagań regulacyjnych dyrektywy CSR.
2. Analiza możliwości zastosowania nowych technologii / systemów informatycznych w działalności Agencji, w szczególności wsparcia procesu przeprowadzania kontroli i prowadzenia postępowań administracyjnych i dyscyplinarnych.

Cel IV

Prowadzenie nadzoru publicznego nad działalnością PIBR-u

1. Analiza merytoryczna uchwał organów Polskiej Izby Biegłych Rewidentów na potrzeby ich zatwierdzenia przez Radę Agencji albo ocena, czy niepodlegające zatwierdzeniu uchwały organów Polskiej Izby Biegłych Rewidentów naruszają przepisy prawa.
2. Monitorowanie wykorzystania przez PIBR środków przekazywanych przez Agencję na realizację zadań z zakresu nadzoru publicznego.

¹¹ System Rejestracji i Ewidencji Firm Audytorskich (STREFA).

Cel V

Działania na rzecz rozwoju krajowych standardów wykonywania zawodu

1. Wsparcie rozwoju krajowych standardów wykonywania zawodu, w szczególności standardu atestacji w zakresie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju poprzez:
 - a. przyjęcie w ustawowym terminie krajowego standardu atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju,
 - b. udział Agencji w wypracowywaniu międzynarodowych standardów i zasad etyki, zgłaszanie propozycji i uwag do proponowanych rozwiązań, w tym za pośrednictwem Komitetu Europejskich Organów Nadzoru Audytowego,
 - c. stałą i konstruktywną współpracę między Agencją i PIBR w procesie przyjmowania krajowych standardów i zasad etyki,
 - d. promocję najlepszych praktyk, m.in. w formie publikacji sprawozdań z kontroli i stanowisk nadzorczych.

Cel VI

Rozwój zasobów i kompetencji Agencji

1. Rozwój zasobów i kompetencji Agencji, w szczególności w obszarze atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez:
 - a. specjalistyczne szkolenia i studia dla pracowników i kadry zarządzającej,
 - b. rekrutacje nowych pracowników, w szczególności w obszarze kontrolerów,
 - c. prowadzenie i rozwijanie „Akademii kontrolera” oraz systemu wewnętrznych szkoleń,
 - d. utworzenie i rozwój funkcji audytu wewnętrznego.
-

1. Rozwój współpracy międzynarodowej poprzez wzmocnienie zaangażowania Agencji w bieżące prace KEONA i IFIAR oraz udział w cyklicznych spotkaniach organizowanych przez te podmioty – zarówno w ramach grupy konsultacyjnej,¹² grup roboczych, kolegiów nadzorczych, jak i posiedzeń plenarnych. Współpraca międzynarodowa będzie rozwijana również poprzez organizację spotkań z nadzorami z państw UE i państw trzecich.

¹² „Consultative Group” – grupa w skład, której wchodzi przedstawiciele sześciu organów (Polska, Irlandia, Niemcy, Francja, Włochy, Rumunia), podczas spotkań omawiane są m.in. strategiczne kierunki i działania KEONA.

Podsumowanie

Agencja będzie w trakcie 2025 r. monitorowała realizację Planu działania. Po zakończeniu pierwszej połowy przyszłego roku zostanie przedstawione Radzie Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego podsumowanie częściowego wykonania planu za pierwsze sześć miesięcy.

Przyjęcie planu działania na 2025 r. umożliwi realizację ustawowych zadań Agencji z jednoczesnym uwzględnieniem priorytetów nadzorczych oraz kierunków określonych w strategii Agencji na lata 2024-2027.